

Területi-e a területfejlesztésünk? Stratégiai-e a stratégiai fejlesztésünk?

Péti Márton

IRODAVEZETŐ

Stratégiai Tervezési és Vidékfejlesztési Iroda

Területi Tervezési és Értékelési Igazgatóság

VÁTI Nonprofit Kft.

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

Az előadás tartalma

I. Célok

II. Módszertani (módszertani újdonságok)

III. Eredmények: a magyar fejlesztési ciklusok áttekintése:

- Ágazati tervezési folyamatok területi tartalma
- A területfejlesztési tervezés területisége
- Tervezői szerepek és üzenetek
- Programvégrehajtói szerepek és üzenetek

IV. Javaslatok az előrelépésre

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

I. Az előadás célja

Válaszok keresése az alábbi
TERÜLETFEJLESZTÉSI és FEJLESZTÉSPOLITIKAI kérdésekre:

- Lehetne több értelmet adni a hazai területi fejlesztési tervezési folyamatoknak?
A szakmai-módszertani megújulás legfontosabb irányai

I. Célok

II. Módszertani (módszertani újdonságok)

III. Eredmények: a magyar fejlesztési ciklusok áttekintése:

- Ágazati tervezési folyamatok területi tartalma
- A területfejlesztési tervezés területisége
- Tervezői szerepek és üzenetek
- Programvégrehajtói szerepek és üzenetek

IV. Javaslatok az előrelépésre

II. Módszertan: Mire támaszkodnak a közölt megállapítások?

1. Tervdokumentum vizsgálatok:

- **Egységes kritériumrendszerben végrehajtott vizsgálatok**
- **Minden érvényben és végrehajtás alatt álló hazai regionális fejlesztési tervdokumentum megvizsgáltunk**
(07-13-as stratégiák, ROP-ok, RAT-ok)
- **További külföldi EU finanszírozású regionális operatív program vizsgálata, összehasonlításként**
- **Vizsgálatok folyamatban, előzetes eredményeket közlünk**

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

II. Módszertan: Mire támaszkodnak a közölt megállapítások?

2. A VÁTI TTÉI STVI TAPASZTALATAI A KÖZFEJLESZTÉSEK SZINTE MINDEN SZEGMENSÉBEN (elmúlt 5 év):

- **A FEJLESZTÉSI DÖNTÉSHOZATAL MINDEN SZINTJÉN**
Konceptcionális és stratégiai szintű tervezés (OTK, OFK területi üzenetek, NSRK (ÚMFT) területi üzenetek), Operatív programozás (ROP-ok tervezése, ágazati OP-ok területi tartalmának tervezése, Regionális Akciótervek készítése)
- **A TELJES FEJLESZTÉSI CIKLUSBAN**
Tervezés, Programvégrehajtás (pályázati kiírások elkészítése, pályázati útmutatók készítés, pályázatok értékelése, kiemelt projektek értékelése), program monitoring és értékelés
- **AZ UNIÓS ÉS HAZAI FINANSZÍROZÁSÚ RENDSZEREKBE**
Területfejlesztésben, vidékfejlesztésben, (és településfejlesztésben)
- **A TÁMOGATÓI, MIND A KEDVEZMÉNYEZETTI (PÁLYÁZÓ) OLDALON**
- **MINDEN SZFÉRA SZERVEZETEIVEL**
minisztériumok, ügynökségek, civil szervezetek, piaci tanácsadó cégekkel,
- **MINDEN TERÜLETI SZINTEN**
Nemzetközi szint, központi szint, megyei szint, kistérségi szint

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

I. Célok

II. Módszertani (módszertani újdonságok)

III. Eredmények: a magyar fejlesztési ciklusok áttekintése:

- **Ágazati tervezési folyamatok területi tartalma**
- A területfejlesztési tervezés területisége
- Tervezői szerepek és üzenetek
- Programvégrehajtói szerepek és üzenetek

IV. Javaslatok az előrelépésre

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

III. Ágazati tervezések területi tartalma

**A hazai területpolitika fő üzenete
(OTK) 5 éve**

**+ uniós szinten hasonló üzenetek
(Territorial State, TA, Zöld könyv) min. 4 éve**

„Minden ágazat tervezzen és fejlesszen tér-érzékenyen”

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

III. Ágazati tervezések területi tartalma

HOGY MŰKÖDIK A HAZAI GYAKORLATBAN?

A területi tartalmak magyar lépcsője

OTK 2005
az új területfejlesztési politika

területi tartalmak:

NSRK területi tartalom:
figyelemreméltó(?) „európai szinten is
innovatív” horizontális területiség

Ágazati OP-k (egyéb ágazati
stratégiákban szintén nincs)
egy sablon bekezdés

Akciótervek, pályázati kiírások
szinte semmi...

VÁTI

Magyar Regionális Fejlesztési
és Urbanisztikai Nemzeti Kutatási

III. Ágazati tervezések területi tartalma

Tapasztalatok az ágazati területi tartalmak definiálásában:

- **Területi-földrajzi tudás alacsony szintű az ágazati tervezésekben:**
  - ⇒ A területfejlesztés frázisait le kell fordítani az ágazatok számára, konkrét üzenetként
  - ⇒ Azaz részletesen el kell mondani, hogy ki, mit és hogyan tegyen a térben, akkor nagyobb eséllyel átveszik => mindez rengeteg erőforrást igényel
- **Az ágazati döntéshozók nem szeretik az új tényezőket, a területiséget sem:**
  - ⇒ Ha valaki mégis előkészíti nekik a döntést, akkor az sok esetben mégis hasznosnak bizonyul (pl. objektív fókusz ad a beavatkozásoknak)
- **A területiség (is) gyengén érvényesíthető horizontálisan, a jelenlegi pontozásos megoldás (egyres kiírásokban) csak a projektek kiválasztást orientálja, azt is későn és kevésbé:**
  - ⇒ Preferenciák helyett erősebb eszközök, pl. kizáró kritériumok
  - ⇒ Szükség van célirányos (nem horizontális) területpolitikára is

VÁTI

Magyar Regionális Fejlesztési
és Urbanisztikai Nemzeti Kutatási

III. Ágazati tervezések területi tartalma

A már megindult, előremutató tér-érzékeny ágazati beavatkozások (példák):

- Néhány evidens és hagyományos térkategória, kezelése a tervekben pl.: vízgyűjtő, nemzeti park
- Általános (horizontális) könnyítések a leghátrányosabb helyzetű térségeknek
- A leghátrányosabb helyzetű térségek jó értelemben vett „kisajátítása” egyes ágazati beavatkozásokban (ezekhez a területfejlesztési politika csak lazán kapcsolódik)

– NFÜ komplex kísérlete – LHH Program

– szociális ágazati kezdeményezései

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

I. Célok

II. Módszertani (módszertani újdonságok)

III. Eredmények: a magyar fejlesztési ciklusok áttekintése:

- Ágazati tervezési folyamatok területi tartalma
- **A területfejlesztési tervezés területisége**
- Tervezői szerepek és üzenetek
- Programvégrehajtói szerepek és üzenetek

IV. Javaslatok az előrelépésre

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

IV. Területi tervezések területi tartalma

A területfejlesztési tervek vizsgálatok előzményei:

- A területfejlesztési minisztérium megrendelésére 2004-ben a Terra Stúdió által végzett vizsgálat a területi-földrajzi gondolatok alacsony szintjét mutatta ki a területfejlesztési tervekben

Jelen vizsgálatok adatforrása:

- 2009-es vizsgálatunkban az uniós fejlesztési forrásokhoz kapcsolódó regionális tervdokumentumokat mértük fel (+külföldi ROP-ok felmérése összehasonlítási célból)
- 2008-as regionális területfejlesztési operatív programozás (RTOP-ok) tervezés tapasztalatai
- Egyéb tervezési tapasztalatok különböző szinteken

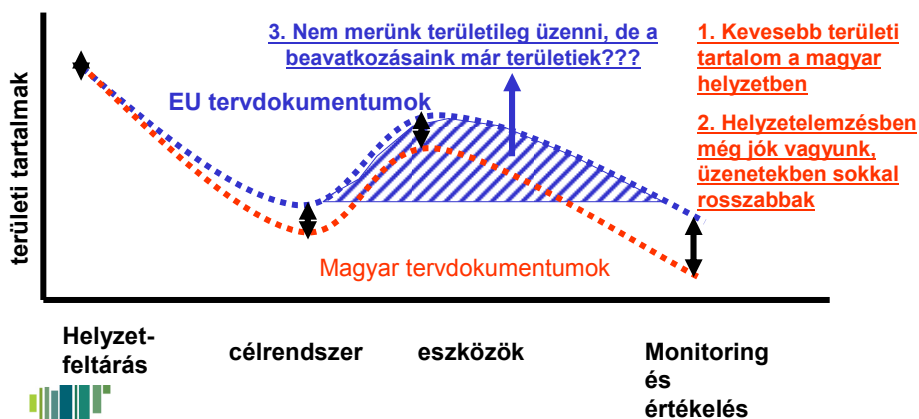

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nemzeti Központ

IV. Területi tervezések területi tartalma

MILYEN A TERÜLETI FEJLESZTÉSI TERVEINEK TERÜLETI TARTALMA

A területi tartalmak magyar lejtője I.

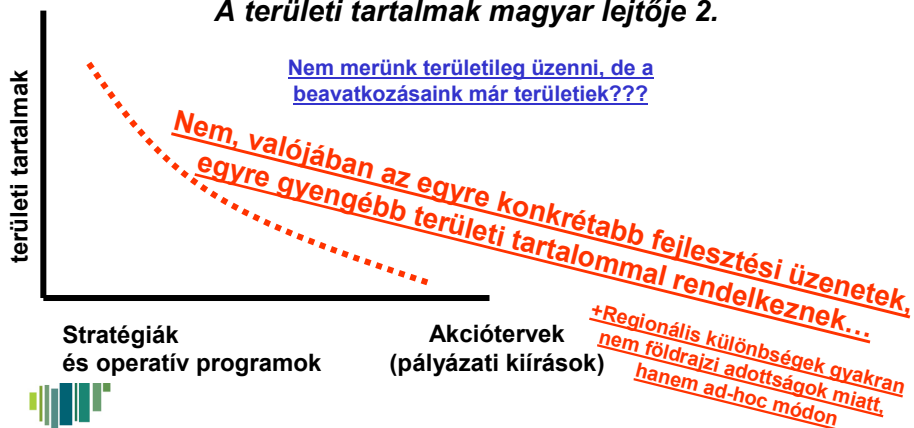

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nemzeti Központ

IV. Területi tervezések területi tartalma

MILYEN A TERÜLETI FEJLESZTÉSI TERVEINEK TERÜLETI TARTALMA

A területi tartalmak magyar lejtője 2.

VÁTI

Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nemzeti Központ

IV. Területi tervezések területi tartalma

TERVEZÉSI TAPASZTALATOK 1:

- **A területiség sokszor idegen nem csak az ágazati, de a hazai területfejlesztési döntéshozataltól...** (hátrányos helyzetű térségek preferálásán túl)
  - ⇒ RTOP tervezés során a regionális döntéshozók nem értették, és végül meg is akadályozták megakadályozták a területi alapú forrásallokációt
- **Gyengén van jelen a valós térségi gondolkodás a tervezésben (legalábbis a programok szintjén)**
  - ⇒ RTOP tervezés során szinte csak a településhálózat egyes szintjei jelentek a meg prioritásokként
    - ⇒ Így viszont nehéz térségileg integrált projekteket megvalósítani...
  - ⇒ Ha megjelent térségtípus, akkor is csak a leghátrányosabb helyzetűek, más földrajzi adottság nem szervez fejlesztési térségeket, tényleg ilyen homogének lennének a régióink?

VÁTI

Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nemzeti Központ

IV. Területi tervezések területi tartalma

TERVEZÉSI TAPASZTALATOK 2:

- **Nagyon kevés valós térségi tervezési tapasztalat a térségileg integrált beavatkozásokkal**
  - ⇒ Egyes régiókban, kistérségekben térségi tervezések vagy tervezési kísérletek
  - ⇒ Többségében azonban tanácstalanság, és félelem a végrehajtás bonyolultságától, a tapasztalathiánytól
  - ⇒ RTOP példa: tervezési folyamatokban kezdetben tanácstalanság, ötlettelenség, de a tervezés során felismerték az értelmét és jöttek a kifejezetten térség-specifikus beavatkozások ötletei
- **Nagy tervezési különbségek az egyes szinteken belül (régiók, megyék, kistérségek), és kevésbé a szintek között:**
  - ⇒ Döntéshozatali kultúrában
  - ⇒ Tervezés szakmai felkészültségben
  - ⇒ Tervezési kapacitásokban

VI. Területi tervezések területi tartalma

TERÜLETI TARTALMAK A TERÜLETI TERVHIERARCHIA MENTÉN:

- **OTK üzenetek nincsenek jelen a területi fejlesztési tervekben**
  - ⇒ OTK területi célok nincsenek jelen a regionális fejlesztési tervekben, RTOP-ok sem voltak képesek ezt megvalósítani
  - ⇒ Ágazati stratégiákban is csak ritkán köszönnek vissza az üzenetek (részben kiv. a leghátrányosabb helyzetű térségek)
- **Szakirányítás nem tudott érdemben hatni az OTK érvényesítésére, nem voltak erre alkalmas eszközök**

Ha sem az ágazatok, sem a területi tervek nem értelmezik megfelelően az OTK-t... miért van ez, ill. mi legyen a jövőben?

I. Célok

II. Módszertani (módszertani újdonságok)

III. Eredmények: a magyar fejlesztési ciklusok áttekintése:

- Ágazati tervezési folyamatok területi tartalma
- A területfejlesztési tervezés területisége
- Tervezői szerepek és üzenetek
- Programvégrehajtói szerepek és üzenetek

IV. Javaslatok az előrelépésre

V. Tervezői szerepek és üzenetek

FRÁZISOKKAL VANNAK TELE A TERVEINK, EZ ÁLTALÁNOS UNIÓS VONÁS. KEVÉSBÉ SZERENCSES VISZONT, HOGY OPERATÍVABB TERVEZÉSI SZINTEK IS GYAKRAN CSAK A FRÁZISOKIG JÚTNAK EL, NEM ADNAK ELEG ÉS KONKRÉT ÜZENETET A PROJEKTEKNEK:

REGIONÁLIS VERSENYKÉPESSÉG
FELZÁRKÓZTATÁS
FUNKCIÓ MEGOSZTÓ VÁROSHÁLÓZATOK
NÖVEKEDÉSI TENGELEK
KIEGYENSÚLYOZOTT VÁROS-VIDÉK KAPCSOLATOK
NÖVEKEDÉSI TENGELEK
TÉRSÉGILEG INTEGRÁLT BEAVATKOZÁSOK

MIT JELENTEN MIDEZ AZ ADOTT RÉGIÓBAN, MEGYÉBEN, KISTÉSGÉBEN???
MILYEN INTÉZKEDÉST (PROJEKTET!) JELENT IS PONTOSAN???

V. Tervezői szerepek és üzenetek

A TERÜLETI FEJLESZTÉSI TERVEZÉSEK:

- ⇒ **Sok a „játék” tervezés ahol a tervezőnek nem kell végrehajthatót produkálnia. Sok területfejlesztési terv ilyen, melyek**
  - ⇒ mögött nincsenek jól lehatárolt felelőségek és fejlesztési források,
  - ⇒ Súlytalanok, mert nem valósulnak meg (és módszertanilag sem alkalmasak rá sokszor – kívánságlisták, de minőségük összességében nagyon heterogén)
  - ⇒ Ugyanakkor egyfajta posztmodern stílusú tervezési kultúra együttgondolkodással, együtttanulással kialakult
- ⇒ **„Éles” tervezésben a tervezőnek nem kell üzeneteket adnia. Pl. az uniós tervezések ilyenek, melyek mögött:**
  - ⇒ határozott tárgykör és fejlesztési forrás, felelős van,
  - ⇒ Ugyanakkor tervezési folyamataik egyszerűsítettek, túl gyorsak, tartalmukat ezért a központi, kormányzati akarat alakítja (kevésbé a területpolitika, inkább az ágazati maradékelv),
  - ⇒ Bizonytalan, kevésbé markán üzenetek, legyen később is „mozgástér”

NINCS TERVEZŐI FELELŐSSÉG
NINCS SZÉTVALASZTVA, HOL ER VEGET A SZAKMA,
HOL KEZDŐDIK A POLITIKA

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

I. Célok

II. Módszertani (módszertani újdonságok)

III. Eredmények: a magyar fejlesztési ciklusok áttekintése:

- Ágazati tervezési folyamatok területi tartalma
- A területfejlesztési tervezés területisége
- Tervezői szerepek és üzenetek
- Programvégrehajtói szerepek és üzenetek

IV. Javaslatok az előrelépésre

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

VI. A VÉGREHAJTÁS

Kritikai gondolatok a teljes hazai és uniós, ágazati és regionális végrehajtásról

A VÉGREHAJTÁS „SZAKMAI” FRÁZISAI
(KÖZGAZDASÁGI-PÉNZÜGYI-SZÁMVITELI KIFEJEZÉSEK), MELYEKET MINDEN
HAZAI FEJLESZTÉSI SZEREPLŐ NAGYON IS JÓL TUDJA, MIT JELENT:

DOLOGI KÖLTSÉGEK
MEGTÉRÜLÉSI RÁTA
JÖVEDELEMTERMELŐ BERUHÁZÁS
SZELLEMI TERMÉK
KÖLTSÉG HATÉKONYSÁG SZÁMÍTÁS
NETTÓ JELENÉRTÉK

**KEDVEZŐ LENNE, HA REGIONÁLIS FEJLESZTÉSI
FOGALMAKKAL IS ÍGY TISZTÁBAN LENNEK
A FEJLESZTÉSI SZEREPLŐK...**

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nemzeti Központ

VI. A VÉGREHAJTÁS

Kritikai gondolatok a teljes hazai és uniós, ágazati és regionális végrehajtásról

A VÉGREHAJTÁS SAJÁTOS VISZONYA A FEJLESZTÉSI-TERÜLETFEJLESZTÉSI SZAKMÁHOZ:

Az ÜMFT tervezésekor törekvés jelent meg a tervezés és a végrehajtás értékrendjének közelítésére.

E törekvés ellenére Magyarországon a végrehajtás hangsúlyosan jogi-pénzügyi tevékenység, a szakmai fejlesztési üzenetek sokszor alárendeltek (mind az ágazati, mind a regionális fejlesztésekben), a végrehajtó intézmények még nem szakmai fejlesztési műhelyek.

- **Pénzügyi, jogi, adminisztratív orientáció:**

- ⇒ Könyvelési kategóriák definiálják a „fejlesztést”
Valójában pedig látható, hogy egy beruházás is lehet csak egyszerű elmaradt karbantartás, mindenféle fejlesztési hatás nélkül, és egy működtetés is lehet rendkívüli fejlesztés...
- ⇒ A pályázati projektek gyakran szigorú, skatulyázó könyvelési szabályok miatt lehetetlenülnek el (pl. mi elszámolható, és mi sem), sokszor háttérbe kerül a fejlesztés célja az ellenőrizhetőség igényével szemben

- **A végrehajtásban az intézményi érdekek jelentősek a szakmai érdekek mellett motiválnak:**

- ⇒ A teljesítményt elsősorban piaci-menedzsmenti sikermutatók, ld. elköltött pénz mennyisége
- ⇒ Végrehajtó intézmények között gyenge az együttműködés, nehézkes komplex kiírásokat, projekteket végrehajtani

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nemzeti Központ

VI. A VÉGREHAJTÁS

Kritikai gondolatok a teljes hazai és uniós, ágazati és regionális végrehajtásról

- **Szakmai-fejlesztési tanácsstalanság túldimenzionálhatja és torzíthatja a pályázati eljárásrendet**
  - ⇒ Ha nem meghatározott, hogy milyen egy jó projekt egy adott témában, akkor a pályázók mondják meg, akik közül kiválasztanak néhányat bizonyos szempontok (ld. következőkben) alapján
  - ⇒ a pályázatok kiválasztási és értékelési kritériumaiban gyakran dominálják a pénzügyi, menedzsmenti, jogi megfelelési szempontok a szakmai szempontokkal szemben
  - ⇒ előfordul, hogy a rendszer egyszerűsítési törekvései miatt nem az adminisztrációs terhek csökkennek, hanem a szakmai tartalmak
  - ⇒ egy IH vagy egy KSZ ma még csak kivételesen ad szakmai projektfejlesztési tanácsokat – alárendelt a projektgenerálás, projekttervezési és kivitelezési tanácsadás
- **Fejlesztési szakmai kompetenciákat erősíteni kell, csökkentve a kiszolgáltatottságot**
  - ⇒ Hiányzó célirányos szakmai kompetenciák miatt a végrehajtás nagyobb arányban szorul privát szakmai tanácsadó cégekre. Az optimális megrendelésekhez viszont szintén célszerű magas szintű szakmai felkészültséggel rendelkezni
    - => előfordulhat, hogy tanácsadó cégek újabb piacokat, bonyolult eljárásrendekkel generálnak
  - ⇒ Ha az adott szakmai elkötelezettség, tervezői-fejlesztői felelősség nincs kellően jelen
    - => a tevékenység könnyebben válik kiszolgáltatottá a politikának, ad-hoc politikai igényeknek

VI. A VÉGREHAJTÁS

Kritikai gondolatok a teljes hazai és uniós, ágazati és regionális végrehajtásról

A MONITORING ÉS AZ ÉRTÉKELÉS HELYZETE

- **A szakmai teljesítmény mérése alárendelt, a pénzügyi teljesítmény mérése hangsúlyos**
  - ⇒ A mért eredményekre elsősorban az elköltött pénz mennyisége utal
  - ⇒ Legtöbbször nem megfelelően gyűjtik a valós szakmai teljesítményre utaló adatokat (ld. output és eredményindikátorok)
  - ⇒ A valós szakmai teljesítményre utaló adatok gyűjtésének kevésbé kidolgozott a rendszere is (nem meghatározott, hogy ki milyen adatot szolgáltat, mindez így alig összesíthető)
  - ⇒ Végrehajtók szakmai monitorozási ismeretei olykor hiányosak

VI. A VÉGREHAJTÁS

Kritikai gondolatok a teljes hazai és uniós, ágazati és regionális végrehajtásról

ELŐREMUTATÓ ÚJ KEZDEMÉNYEZÉSEK (példák):

- **VÉGREHAJTÁSÁBAN SZAKMAILAG TÁMOGATOTT KEZDEMÉNYEZÉS:**
  - NFÜ LHH programja, mint szakmai támogatás a végrehajtáshoz – kísérlet volt, a tapasztalatokat meg kell még vizsgálni
  - TAMOP LHH kezdeményezése (ld. a 2009. őszi kiírás)
- **MONITORING:**
  - ROP IH által kezdeményezett indikátor rendszere, és az indikátoradatok visszamenőleges rendbetétele
- **SZAKMAI TÁMOGATÁS:**
  - NFÜ – VÁTI Roma Programiroda (roma esélyegyenlőségi szempontok érvényesítésének támogatása a végrehajtásban)
  - NFGM TÉSZÁT – VÁTI szakmai kezdeményezései ld. bővebben a következőkben

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

I. Célok

II. Módszertani (módszertani újdonságok)

III. Eredmények: a magyar fejlesztési ciklusok áttekintése:

- Ágazati tervezési folyamatok területi tartalma
- A területfejlesztési tervezés területisége
- Tervezői szerepek és üzenetek
- Programvégrehajtói szerepek és üzenetek

IV. Javaslatok az előrelépésre

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

VII. Javaslatok és **eredmények**

VÁLTOZTATNI KELL, ENÉLKÜL AZ UNIÓS ELNÖKSÉGBEN HOGY FOGJUK KÉPVISELNI A TERÜLETI KOHÉZIÓT MINT KIEMELT TÉMÁT?

- Türelmesnek kell lenni... a személetbeli változáshoz idő kell (ld. RTOP tapasztalatok)
- **Meg kell teremteni a (terület)fejlesztési tervezési fejlesztési szakmát**
  - ⇒ Szakirányításnak, mint megrendelőnek kell fellépnie
    - ⇒ Közös nyelv és szakmai értékrend kell
    - ⇒ Minden szinten (nem csak régiós, központi szakirányítás is)
    - ⇒ Végrehajtásban is fejlesztési szakemberek kellene!
  - (NFGM felkérésre elindultak a felmérések)
  - ⇒ Mindeközben motiválni kell a praxist
    - ⇒ Pezsgő szakmai életet kell szervezni a gyakorlatban dolgozóknak (akadémiai szféra felelősége)
  - (folyamatban van egy Falu Város Régió szám és esetleg további számok szerkesztése, mely a gyakorlati szakemberek területfejlesztés előtt álló kihívásokkal kapcsolatos véleményét mutatná be)

VÁTI

Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

VII. Javaslatok és **eredmények**

- Frázisok mellett praktikus tervezési és végrehajtási útmutatók is kellenek:
  - ⇒ Szemléletformálási akciók az ágazati tervezésben
  - Ágazati tervezők és programvégrehajtók számára Területi Kohéziós Kézikönyv készült (VÁTI-NFGM)
  - A minisztériumok és régiók számára a Területi Agenda érvényesítéséről készült kézikönyv (VÁTI-NFGM)
- A tervezés szakmai minőségbiztosítás, tervezési módszertani útmutatók
- **Meg kell mérni a fejlesztések valós szakmai teljesítményét:**
  - Területi Kohéziós jelentések az I. NFT-re és az ÚMFT 07-08-as időszakára (NFGM felkérésre a VÁTI elindította)
- Szabályozott együttműködések a területi szintek között és a területi szinteken belül:
  - ⇒ előre meghatározott tervezési koordinációs szabályok kidolgozása, mikor, ki és mit tehet
  - ⇒ jól megfontolt regionális fejlesztési kompetenciák lefektetése
  - ⇒ egységes felkészültség (ld. egységes szakma), régió- és kistérségközi tudástransfer

V.

Köszönöm a figyelmet!

mpeti@vati.hu

